



نستان اسلامي جمهوري دولت
د لوړو زده کړو وزارت
بُست پوهنتون
طب پوهنځی

ترمينالوژي

Suffixes



Contents

1. Define a suffix
2. Noun Suffixes
3. Adjective Suffixes
4. Forming Plurals.
5. Give examples of how suffixes are used.
6. Recognize and use some general noun, adjective, and plural suffixes used in

suffix

د لنډو کلمو یا د کلیمو لړۍ ده چې د root په پای کې اضافه شي ترڅو د دې يعني رېښې معنی تعدیل او متغیره کړي. وروستارې معمولاً یو لغت د فعل، اسم، او صفت په ډول ښیې او د لغت په پای وراضافه کیږي. د اسم د جوړولو تر ټولو غوره لاره د فعل په پای کې ښیې د وروستارې وړ اډ کول دي، یعنی که چیرې موږ د یوه فعل پاینی حیصه کېږي یو وروستارې وراضافوو کوو دا په اصل کې موږ یو اسم لاسته راوړو.

| SUFFIX | VERB - NOUN | VERB - NOUN | VERB - NOUN |
|---|---|--|--|
| -AL condition, quality | arrive - arrival approve - approval | deny - denial propose - proposal | refuse - refusal dismiss - dismissal |
| -ANCE / ENCE action, state, condition or quality | attend - attendance accept - acceptance | prefer - preference insure - insurance | refer - reference exist - existence |
| -ATION / TION action or resulting state | educate - education inform - information | eliminate - elimination declare - declaration | combine - combination immigrate - immigration |
| -SION action or resulting state | confuse - confusion decide - decision | divide - division revise - revision | impress - impression profess - profession |

Noun suffixes

یو وروستاری کیدای شی چی وښیې چی یو لغت اسم دی که صفت لکه په لاندی مثالونو کښې:

یوه لغت د صفت شکل ورکول: که مور چیری د myel/o رېښه (چی د هډوکی د مغز په معنی ده) باندی د oid وروستاری اضافه کړو نو په نتیجه کښې به یو صفت حاصل شی چی myeloid څخه عبارت دي چی یو صفت یا adjective دی ، چی معنی یې ده د هډوکی مغزی یا د هډوکی د مغز اړوند. او که چېری په همدې رېښې باندی oma وروستاری ور اډ کړو نو myeloma خپله یو اسم دی چی د هډوکی د مغز سالم سرطان ته ویل کیږي.

■ **-ism** = condition, state, of theory

■ **-tion** = condition

■ **-ist** = specialist

■ **-er** = one who

■ **-ity** = quality

Examples:

- Hyperthyroidism, Darwinism, Mendelism
- Contraction, relaxation
- Psychiatrist
- Radiographer
- Sensitivity, conductivity

- **-ism**(حالت)
- **-tion**(حالت)
- **-ist**(متخصص)
- **-er**(د شخص لپاره)
- **-ity**(څرنګتیا، کیفیت)

Noun Suffixes

TABLE 2-1 Suffixes That Mean “Condition Of”

| SUFFIX | EXAMPLE | DEFINITION OF EXAMPLE |
|--------|------------------------------------|---------------------------------|
| -ia | phobia <i>FŌ-bē-a</i> | persistent and exaggerated fear |
| -ism | alcoholism <i>AL-kō-hol-izm</i> | impaired control of alcohol use |
| -sis* | acidosis <i>as-i-DŌ-sis</i> | acid condition of body fluids |
| -y | tetany <i>TET-a-nē</i> | sustained muscle contraction |

*The ending *-sis* may appear with a combining vowel, as *-osis*, *-iasis*, *-esis*, or *-asis*. The first two of these denote an abnormal condition.

- (غیرې نورمال حالت، مریضې) **-ia**
- (غیرې نورمال حالت، حالت) **-ism**
- (حالت، مریضې، عمل) **-sis**
- (عمل، حالت) **-y**
- (د نفي په معنی) **-a**

• یادونه: که ووغوړو چی یو وروستاری په کوم کتاب کښې ولیکو نو مخکی یې دش لیکو!

TABLE 2-2 Suffixes for Medical Specialties

| SUFFIX | MEANING | EXAMPLE | DEFINITION OF EXAMPLE |
|---------------|--------------------------------|---|---|
| -ian | specialist in a field of study | physician <i>fi-ZISH-un</i> | practitioner of medicine (from root <i>physi/o</i> , meaning "nature") |
| -iatrics | medical specialty | geriatrics <i>jer-ē-AT-riks</i> | study and treatment of the aged (from root <i>ger/i</i> , meaning "old age") |
| -iatry | medical specialty | podiatry <i>pō-DĪ -a-trē</i> | study and treatment of the foot (from root <i>pod/o</i> , meaning "foot") |
| -ics | medical specialty | orthopedics <i>or-thō-PĒ -diks</i> | study and treatment of the skeleton and joints (from root <i>ped/o</i> , meaning "child," and prefix <i>ortho</i> , meaning "straight") |
| -ist | specialist in a field of study | cardiologist <i>kar-dē-OL-ō-jist</i> | specialist in the study and treatment of the heart (from root <i>cardi/o</i> , meaning "heart") |
| -logy | study of | physiology <i>fiz-ē-OL-ō-jē</i> | Study of function in a living organism (from root <i>physi/o</i> , meaning "nature") |

یادونه د یتوری ته د اسم وروستاری هم ویل کیږي یعنی اکثریت وخت د اسم په پای کې راځي یا کوم توری چی په ی پای ته رسېدلی وی اسم دی، البته اکثریت وخت.

جدول تشریح (۲-۲) د

- (اړه لرل ، د ځانگړتيا ، په خپل بخش کښې زدکړی کول) -ian
- (طبي تخصص يا متخصص) -iatrics
- (طبي تخصص يا متخصص) -Iatry
- (طبي تخصص يا متخصص) -Ics
- (په خپل بخش کې تخصص کول) -ist
- (پوهه ، علم) -logy

د sis-وروستاري کيدای شي چې د ځينې نښلونکي اولونو سره جوخت وموندل شي لکه په لاندې مثالونو کې:

- (غیرې نورمال حالت ، حالت) -osis
لکه په osteoporosis کې چې یو اسم دی چې که په لنډ ډول ووایم د کلسیم په نشتوالي کې د هډوکو د نریو کیدلو حالت ته ویل کیږي.
- (غیرې نورمال حالت) -iasis
لکه په lithiasis کې چې یو اسم دی ، چې معنی یې ده په مثاني یا پښتورگو کې د ریگو یا ډبرو پیداکېدلو مریضۍ ته ویل کیږي.
- (غیرې نورمال حالت) -esis
لکه په genesis کې چې یو اسم دی ، معنی یې ده وده او پیدایښت.
- (حالت) -asis
لکه په lithiasis کې .

Adjective suffixes

که چیری مو کوم صفتی وروستاری د رېښې په پای کې اضافه کړو نو په نتیجه کې یو صفت حاصلېږي لکه په لاندې (۲-۳) جدول کې:

| TABLE 2-3 Suffixes That Mean “Pertaining to” or “Resembling” | | |
|--|--------------------------------|--|
| SUFFIX | EXAMPLE | DEFINITION OF EXAMPLE |
| -ac | cardiac CAR-dē-ak | pertaining to the heart |
| -al | skeletal SKEL-e-tal | pertaining to the skeleton |
| -ar | muscular MUS-kū-lar | pertaining to muscles |
| -ary | dietary dī-e-tar-ē | pertaining to the diet |
| -form | muciform MŪ-si-form | like or resembling mucus |
| -ic* | metric ME-trik | pertaining to a meter (unit of measurement) (Fig. 2-3) |
| -ical (ic + al) | anatomical an-a-TOM-i-kl | pertaining to anatomy |
| -ile | febrile FEB-rīl | pertaining to fever |
| -oid | toxoid TOK-soyd | resembling toxin (poison) |
| -ory | respiratory RES-pi-ra-tor-ē | pertaining to respiration |
| -ous | venous VĒ-nus | pertaining to a vein |

1. salivary (pertaining to saliva) —**ary**
2. Pelvic (pertaining to the pelvis)-**ic**
3. Neurotic (pertaining to neurosis)-**tic**
4. Fibrous (pertaining to fibers)-**ous**
5. Epileptiform (resembling epilepsy)-**form**
6. ovoid (resembling an egg)-**oid**
7. Topical (pertaining to a surface)-**al**
8. Virile (masculine)-**ile**
9. Vocal (pertaining to the voice)-**al**
10. Surgical (pertaining to surgery)-**al**
11. nuclear (pertaining to a nucleus)-**ar**
12. urinary (pertaining to urine)-**ary**
13. circulatory (pertaining to circulation)-**ory**

يادونه: هغه لغاتونه کوم چې په *osis* وروستاری باندی ختم شوی وی، نو د صفت د بدلولو لپاره یې د وروستار لومړی *s* په *t* تغیروو، او وروسته ددې *t* سره *ic* اضافه کوو، چې په نتیجه کې به صفت لاسته راشي لکه په لاندې مثالونو کې:

- genesis to genetic
- Osmosis to osmotic
- Osteoporosis to osteoporotic

یو څه طبي لغاتونه یو ډول ځانگړي جمعہ حالت لري لکه په لاندی ۲-۴ جدول کښې په اول کالم کښې د لغاتونو مفرد وروستاری او په دوهم کالم کښې د لغاتونو جمعہ وروستاری لیست شوی دی

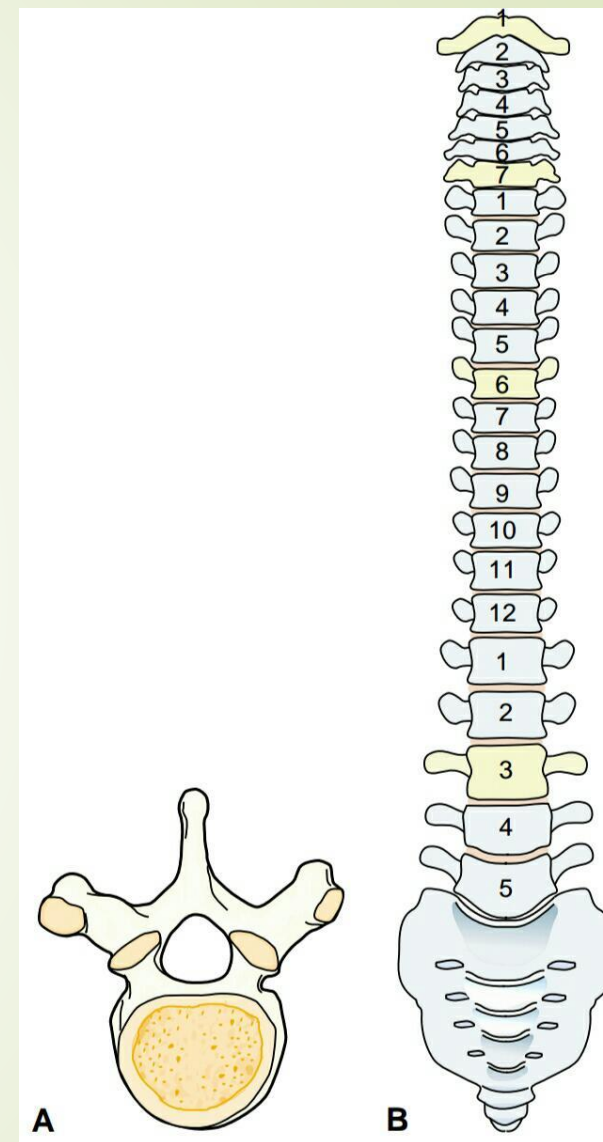
TABLE 2-4 Plural Endings

| WORD ENDING | PLURAL ENDING | SINGULAR EXAMPLE | PLURAL EXAMPLE |
|--------------------|---------------|--|---------------------------------------|
| a | ae | gingiva (gum) <i>JIN-ji-va</i> | gingivae <i>JIN-ji-vē</i> |
| en | ina | foramen (opening) <i>fō-RĀ-men</i> | foramina <i>fō-RAM-i-na</i> |
| ex, ix, yx | ices | appendix (something added) <i>a-PEN-dix</i> | appendices <i>a-PEN-di-sēz</i> |
| is | es | diagnosis (identification of disease) <i>dī-ag-NŌ-sis</i> | diagnoses <i>dī-ag-NŌ-sēz</i> |
| ma | mata | stigma (mark or scar) <i>STIG-ma</i> | stigmata stig-MAT-a |
| nx (anx, inx, ynx) | nges | phalanx (bone of finger or toe) <i>fa-LANKS</i> | phalanges <i>fa-LAN-jēz</i> |
| on | a | spermatozoon (male reproductive cell) <i>sper-ma-tō-ZŌ-on</i> | spermatozoa <i>sper-ma-tō-ZŌ-a</i> |
| um | a | ovum (egg) <i>Ō-vum</i> | ova <i>Ō-va</i> |
| us | ii | embolus <i>EM-bō-lus</i> | emboli <i>EM-bō-lī</i> |

اما دلته یوڅه استثناءات دی د جمعی حالت په جوړولو کښې:

- د جمعی حالت د جوړولو لپاره د es کیدای شی چې د هغو لغتانو سره چې په lex او index باندې پای ته رسېدلي وي استعمال شي، لکه په appendixes, apexes او indexes کښې.
- بعضې خلگ د phalanges مفرد حالت پر خای phalange استعمالوي چې دا یوه تېروتنه ده، خلگه د phalanges مفرد حالت د phalanx په ډول وي.
- هغه لغاتونه چې وروستاری یې oma سوې چې دا په معنی د سالم سرطان دی چې جمعی حالت یې somata دی اما بعضې خلگ یې د s په اضافه کولو لیکي اما داسی نه ده، لکه په لاندې مثال کښې carcinoma کی چې د سالم سرطان یو ډول دی چې جمعه حالت یې باید د carcinomata په ډول وي، اما carcinomas حالت یې هم عام دی.

1. vertebra (bone of the spine) (Fig. 2-4) vertebrae
2. ganglion (mass of nerve tissue)
3. omentum (abdominal membrane)
4. testis (male gonad)
5. lumen (central opening)
6. matrix (background substance; mold)
7. serum (liquid)
8. meninx (membrane around the brain and spinal cord)
9. focus (center)
10. pelvis (bony hip girdle)
11. adenoma (tumor of a gland)



(Fig. 2-4)

• وروستاری کیدای شی چی په زیاته اندازه په تشخیص ، جراحی او فتالوژي کی چی په انکلش کی surgical ، pathology او diagnosis کیږي وښوول شي.

د جراحی په بخش کېنې

| | | | |
|--|---|---|--|
| <p>-Centesis</p>  <p>- Puncture a cavity</p> | <p>-Stomy</p>  <p>Permanent opening</p> | <p>--rrhaphy</p>  <p>Repair by suturing</p> | <p>--pexy</p>  <p>Surgical fixation</p> |
| <p>--ectomy</p>  <p>Surgical removal</p> | <p>--tomy</p>  <p>Incision</p> | <p>--plasty</p>  <p>Surgical repair</p> | <p>--tripsy</p>  <p>Crushing stone</p> |

د تشخیص اړوند

| | | | |
|--|---|---|---|
| <p>--gram</p>  | <p>-graph</p>  | <p>-scop</p>  | <p>-graphy</p>  |
| <p>Recording</p> | <p>Instrument for viewing</p> | <p>Instrument for recording</p> | <p>Process for recording</p> |

د فتالوژی په برخه کې

| | | | |
|--|---|--|---|
| <p><u>-algia, -dynia</u></p>  <p>Pain</p> | <p><u>-osis</u></p>  <p>A condition of-</p> | <p><u>-blast</u></p>  <p>Immature forming</p> | <p><u>-cidal</u></p>  <p>killing</p> |
| <p><u>-clast</u></p>  <p>Breaking</p> | <p><u>-ectasis</u></p>  <p>Abnormal dilatation</p> | <p><u>-emesis</u></p>  <p>Vomiting</p> | <p><u>-emia</u></p>  <p>Blood</p> |

له ملتيا مو نڀري نڀري مننه
ستاسو ڪشور ورور اسدالله فرزاد

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**